

FAMÍLIA (V).

BRASNYÓ ISTVÁN

ODEON FILMSZÍNHÁZ

— pontosabban: a Tóth és Semmler-féle könyv- és képkereskedő, képkeretező, koszorúköttő, művirágkereskedő és filmvetítő társulat

NAGY MOZIJA

(kétszáz lépéssel arább van nevezett társulat igénytelenebb és még demokratikusabb Kis Mozija)

A mind tartósabb illúziók igényét — hogy minden a lehető legnagyobb rendben van, hogy a *látszat* csal, az a *látszat*, amelyet maholnap kifejezett erőfeszítésekkel sem igen lehet megtartani — már jó ideje nem tudják fedezni a fenti társulat egyetlen boltjában beszerezhető *Érdekes Újság*-szerű lapkiadványok, sem a Filleres Regénytár mindinkább felhalmozódó kötetei, sem a *Színházi Élet* vaskos, barna színben nyomtatott füzetei, hiába Bús Fekete László, hiába a bubifrizura, hiába a Csillag Anna Hajnövesztő Szer és Kebelnövesztő Kenőcs reklámja, sem a pesti flörtlapok, melyeknek zavartalan behozataláról maga a vallás- és oktatásügyi miniszter úr gondoskodik személyesen, *odaönm* Belgrádban, a német újságok meg — már aki *szeret* németül olvasni, bár egy év sem telik bele, a vártnál jóval többben *szeretni fognak*, valamenynyien *fajnémetek* lesznek, keresztlevelek után futkosnak nem létező származáshelyükre, családfákat rajzolgatnak nem létező ősszülőkkel, *nem árja* ükanyákat tagadnak meg, és mindenáron *törzskönyvezetni* akarják magukat, mint valami különleges vérebajtát, amit egy égőznek másfél évszázad alatt úgy-ahogy *sikerült a saját*

képére átformálnia — tehát a német újságok ez idő szerint csak politikáról, csak a Führerről és csak háborúról írnak, kizárólag ezekről, ilyesmivel *ijesztgetik a világot*, amin ez idő szerint mindenki hidegvérűen mosolyog, hiszen a sváboknak mindig is, emberemlékezett óta nagy volt a pofájuk, ha már fele annyira szorította őket a csizma, mint másokat, lehetőleg tízszer akkora óbégatást csaptak egymaguk, amit aztán most a zsidóságra tolnak — no de ha mást nem is, *jajgatni, azt már tudnak*. Hanem az Odeon mozi előcsarnoka mégsem képviselőházi tanácskozóterem, hogy ide járjon politizálni a polgárság színe-virága, mert ide ugyanis mindenki bejöhet, s eközben még csak számolnia sem kell azzal, hogy Puniša Racić rostává fogja lőni, mint egy akadémikus népképviselőt — itt ugyanis csak művér folyik a vásznon, az is csak a szükséges mennyiségben, tehát lehetőleg kevés, nehogy az érzékenyebb nézőknek *felforduljon a gyomruk*, s amikor — szünetet vagy a vetítés végét jelezve — kigyulladnak odabenn a teremben a karos falilámpák, a mozivásznon megint csak hófehér, akár egy kísértetlepedő: nincs ok tehát riadalomra, és az erőltetett politizálás nyugtalanítás is merőben fölösleges — ez *demokratikus* szórakozóhely, amilyen csak egy ógörög színház lehetne, ha a „városban” volna ilyesmi, azzal, hogy ennek még a látogatása sem kötelező, ide csak az illúziókra vágyók térnek be, akik mások szeretnének lenni, mint amik jelenleg lehetnek, s ezzel *alkalomadtán* bizonyára ki is fognak rukkolni. A németek — a dunai svábokra jellemző igénytelenségből és takarékoságból — nem járnak moziba, de ezt is politikával magyarázzák, mert az Odeon szerintük nem *német mozi*, vagy nem *eléggé* német mozi, mert a német nép ellenségei által és ellenségeiről készített filmeket vetítik itt, arra a kérdésre pedig, hogy ki a német nép ellensége, már készen áll a válaszuk: az egész világ. Az igaz, hogy újabban kibontotta őket egy kicsit a szél a Jenő herceg csipkés zsebkendőjéből vagy selymes toalettpapírjából, hát ezt most nagyon zokon veszik, egyből az *anyaországukban* kívánnának élni, anélkül, hogy innen kimozdulnának, s már ezért sem érdemes az embernek még csak az Odeon szintjén sem beleártania magát a politikába, mert akármilyen hihetetlen is, ezt a szándékukat *Beglrádban* támogatják: naponta le-fel masírozgatnak az utcán fapuskával, katonapuskával. egyenruhában, mint egy hadsereg, s egyelőre még csak a *félreeső helyeken lövöldöznek*, de már jól hallani bent a „városban” is. — Azt azonban már senki sem vallja be, hogy esze ágában sincs

félni a német puskáktól, hanem egyedül a német presztizstől fél, majdnem annyira, mint a bolsevizmustól, amely „lop, rabol, fosztogat és gyilkol”, és mivel az oroszoktól ered, akik „természetük-nél fogva erkölcsstelenek és szemérmetlenek”, erkölcsstelenségre és szemérmetlenségre jogosít fel bárkit, beleértve a *tudatlan népet* is, amelyet azután nem lesz mód másképp megfékezni, mint az *utolsó szálig kiirtani*, mert különben végeláthatatlanul gyalázatoskodna és szemérmetlenül garázdálkodna — a polgáragyak ugyanis már mindent kifundáltak, megújhodni kívánnak, de a megújhodási eszmék zűrzavarában egy pillanatra sem tévesztik szem elől tulajdon anyagi megújhodásuk esélyeit, amikor még meg sem fordul a kormányok fejében a háború eshetősége, ők már a leendő *háborús nyereség* zsetonjait tologálják koponyájukban, hiszen „a mostani gazdasági helyzetnek úgyszincs más megoldása”, mert már nagyon *elszaporodott a nép*, s emellett még hihetetlenül *el is szemtelenedett*, nem szent már előtte semmi sem, *mint régen*, nincs meg már benne az a tisztelettudás, *mint azelőtt*, követelőző lett, és a könnyű nyereszkesedésre való kilátás *elfuserálta*, nem csak nemzeti arculatát veti le, hanem a társadalmi helyéről is megfeledkezik, kiveszik belőle a népi kötelességtudás, s ha erre erélyesebben figyelmeztetik, egyből képes az ember képébe vágni: *Ha a paraszt nem szarik, az úr nem eszik*, és ez mind a bolsevizmus meg a kommün áldatlan hatása, hogy az ember már egy kapással sem válthat anélkül szót, hogy ne kellene a megszegyenítéssel, sőt az esetleges felképeleléssel is számot vetnie — és a tetejébe ez az örökös szervezkedés, ami nem fog jóra vezetni, mert a svábok nem fogják eltűrni egy másik szervezetnek nemhogy a dominációját, hanem a meglétét sem: magyar frontba kellene ezeket tömöríteni, magyar eszmékre nevelni, magyar világnézettel ellátni, mert miért csak a svábságnak legyen magánhadserége, miért csak ők tépdeshessék a rózsát?

Az Odeonban fél kilenckor kezdődik az előadás, a csengő hangja rendszerint kettétépi a hasonló eszmemenetek fonalát, mert már rég kiveszett a „városból” a *költői szellem*: egyszerre senki sem ejt többé szót arról, hogy mily kellemes az idei tavasz, mily selymesek a lombok és mily kacéрак a hölgyek: ez az *apró dolgok igazsága*, ezzel „komoly” ember mit sem törődik manapság; ha „udvarolni” szándékozik, igyekszik a kisasszony közelébe férközni, s nyomban elválk, hogy jut-e valamire vagy sem — ha viszont házasodni akar, akkor meg igyekszik szót érteni a „papával”, akivel, ha jól kijön, egy egész esztendő sem múlik el, és jeles napokon

karonfogva fordul be a vasútállomás mögötti piros téglajárdás zsákutcába, de az is megesett már, hogy a „mama” keveredett merőben érzékeny és rendkívül kényes viszonyba a jöttment nővel, de semmi különös dolog nem történt, hiszen ezek a polgárasszonyok 17—18 éves korukban szülnék, mert nem tudják még, *hogyan védekezzenek*, de aztán kitanulják, hogy a legjobb védekezés, ha évekig szóba sem állnak a férjükkel, tudomást sem vesznek róla, aki különben is mindig kujtorog valamerre, hanem feledésbe merülve élnek a maguk külön életét, míg csak meg nem csömörlenek a visszavonultságtól, s ha már kezdenek valamibe, legjobb, ha nem mennek messzire, és minden a *familián* belül marad, a „papa” ugyanis csak a „kurva vénasszony mindenét” fogja szidni, s aztán szóba sem hozza többé a dolgot: elül, mint a tavaszi vihar. — Odabenn, a moziteremben, a hanyatt esés szempontjából igen veszélyes, mindig frissen olajozott, lejtős deszkapadló felett végül is széjjelfolyik minden, árad és vonszolódik, akár a levegőbe fújt cigarettafüst, célok, vágyak, óhajok és kívánságok ötlenek fel, fordulnak meg még egyszer a fejekben, zúgatják meg a kövér cimpájú, szőrrel benőtt füleket, majd a reosztát karjának elmozdítását követő, fokról fokra elomló félhományban ki-ki — ha olykor merő kíváncsiságból illetlenül tapogatózva is — lassan megtalálja a maga helyét, s mire a vásznon megjelennek a fény első, szürke esőcseppjei, innon-onnan felhangzanak a kényelmesebb székekhez szokott, de jelen esetben kevéssel is beérrő, a helyzetbe beletörődő, szinte az öntudatlanság mélyéig zuhanó, egymást elvékonyodó trillákkal csalogató, olykor pimaszul visszafeleselő vagy épp andalítóan behízselgő lágyságú, de igen jó alvókra valló horkolások, amelyek azonban mégis kifejezetten könnyűek, mint egy finom púderpamacs vagy mint a *nyulak álma*.

„VÁROSI” KASZINÓ

Ejféltől előt assú és gyér eső pettyezi ki a „városi” kaszinó nagy üvegtábláit — olyan, amelyik „létrán jön” —, s hogy a mozielőadás már véget ért, némileg felszaporodott a vendégek száma — a kártyaasztalok már egy órája üresek, a *kemény szellemi tevékenység* álomba kényszerítette a fáradt agyakat, viszont az ivóban elég sokan számítanak még felhajtani egy-egy utolsó kupicával, csak úgy, altató helyett: széles karlendítésekkel magyaráznak,

szivart szívznak, aminek füstjétől feketék lesznek a fogak és zöldesre válik az arc színe, s közben arra várnak, hogy elálljon az eső, mert nem hoztak magukkal ernyőt, a kocsisok pedig már aludni mentek; valamennyien *pénzről* beszélgetnek, ahogy illik, részvényekről és nyereségről, kifizetődő papírokról meg olyanokról, amelyekkel az embernek már a fenekét sem érdemes kitörölni, meg hogy kinek van ilyenből egy mérésnyi, kinek *maradt a nyakán és kinek sikerült tőle időben megszabadulnia*, ki mit hogyan lát, mire vél és hogyan magyaráz, míg csak az udvarszolga be nem löki az illemhelytől kátrányszagú folyosóra nyíló, repedt üvegű ajtót — bizonyára nagyon sietős volt valakinek, és futtában nem találta a kilincset —, s *valamit* grabancánál fogva — talán nagy zsákba csomagolt halomnyi ázott rongyot — nem toloncol az „urak” szeme elé.

— Az udvaron találtam, kérem *alássan* — mondja hadarva és a rendreutasító pillantásoktól zavartan a szolga —, ott állt a fal mellett.

S ahogy a fényre ér vele, láthatják, hogy a koszlott, csüngő és esőverte zsák egy vérral bemázolt képű kamaszgyerek, szürke cajgruhában, kalapban és bocskorban, és ingének a színét már nehezebb megállapítani, talán *nincs is rajta ing*, de mindenesetre úgy lóg az udvarszolga markából, mintha összekeveredtek volna a csontjai.

— És mit csinált ott a fal mellett? — emeli le szeméről a csipetet és mutat vele a fiú irányába egy kopasz, agglegénysorstól megviselt arcú bírósági írnok, akinek kabátja kidomborodik a belső zsebébe csúsztatott könyökvédőtől.

— Hugyozott vagy hogy is fejezzem ki magam, kérem alássan — vigyorog a szolga, hogy előtűnnek nagy, sárga lapátfogai —, szóval a szükségletét végezte.

Az ivó vendégeit e tényközlés visszatartathatlan kacagásra, teli pofával való röhögésre sarkallja, de az írnok egy kimért mozdulattal, amit annyiszor látott a bírósági tárgyaláson elnöklő bíróktól, hogy szinte már a *vérévé* vált, leinti, lecsendesíti, s látszik, hogy szívesen bedobná a mindig hatásos *Csend legyen, mert különben kiürittetem a termet!* jelszót, tehát megfékezi e magáról megfélemedezett éjszakai gyülekezetet, majd hozzálát érvei kifejtéséhez:

— Ez kétségtelenül egy bolsevik. Mert ugyan hol láthatna az ember olyasmit, hogy valaki nyílt utcán, kapualjban vagy nyilván-

nosan a fal mellett végzi a szükségletét, no ugyan hol máshol, ha nem Oroszországban! Helyes! Hol tapasztalható az alapvető kultúrának és higiénianak ekkora hiánya? Oroszországban! Helyes! Hol élnek még házasságot is, ha azt egyáltalán annak lehet nevezni, mert csak elkapják és hanyatt fektetik a nőt, méghozzá a nyílt utcán — no hol? Oroszországban! Helyes! Rongyos és piszkos, tetúrágta bolsevik ez! Helyes! Vigye vissza, ahonnan hozta, és nyomban akassza fel ezt a lappangó vörös kémet, *szolga úr!* Helyes?

Az udvarszolga tovább vigyorog, és látszik, elfáradt már a keze, és szívesen leengedné a földre a rongyzsákként lógó fiút, vagyis Hallert, de az írnok abba nem hagyja a rikácsolást, mint egy hisztérikus papagáj, úgy kiáltozik géphangján *Felakasztani! Felakasztani!* Helyes?, Haller pedig úgy *lógtában alszik*, az ivó többi vendége meg, mintha semmi sem történt volna, a jelenetnek félig hátat fordítva néz pohara után. — Hát igen — teszik szóvá elkomolyodó hangon —, megeshet, hogy ez egy napon még igaz is lesz, és csak ennyiből áll majd egy akasztás, és a tetejében még az elítélt is ily közönyösen fogja venni a dolgot, mint ez a nyilvánvalóan alvó elmocskolódtott fiú.

Néhányan aztán mégis közelebb *merészkednek* a fiúhoz, fülét meg orrát kezdik húzgálni, hátha ettől felébred majd, s intenek a szolgának, hogy fektesse vagy ültesse egy kerek támlájú székre, s italt hozatnak neki, azt szagoltatják vele, míg csak vissza nem tér bele a lélek, akkor meg egyszerűen beleöntik, majd még hozatnak és azt is beleöntik, és csak öntik bele végeszakadatlanul a kocsi-pálinkát, bár Haller érzi, hogy inkább talán *sört szeretne*, de ennek ellenére nyeli a pálinkát, mert ha elfordítja a fejét, feddő hangon korholják: nem! nem!, és csak akkor nyugodtak és jóindulatúak, az *urak*, ha látják, hogy szabályosan kortyol, és csak sokára próbálnak vele szóba elegyedni, hogy kifele-miféle, honnan jön és van-e nénye, és amikor végre fény derül rá, hogy van, mindenki elégedetten nevet, és amikor még az is kisül, hogy *Veronikának* hívják, néhányan — feltehetően Veronika ismerősei — már hahotáznak is, egymásra kacsintanak, vagy barátságosan veregetik egymás vállát, *nézd, a kicsi sógor*, mondják, *a kicsi német sógor*, és rendületlenül csak fújják a szivarfüstöt, míg valaki neki is a szájába nem nyom egy vaskos szivart, mintha egy csimpánzt igyekezne rávenni, hogy dohányozzon, ám a szivar minduntalan kiálzik a szájában, semmire sem jut vele, egyedül csak a kellemes és

bizalmas társaság *familiáris* melege hatja át, az ügyel-bajjal gondozott bajuszok árnyékát figyel, a szájak mozgását, a sok szépen öltözött embert, akik közül aztán egy karon ragadja és támogatni kezdi az asztalok között a terem egy távoli sarkánál irányába, ahol magányosan egy fiatal és egy idős nő ül, vagy egy idős és egy fiatal — ezt nem tudja nyomban eldönteni, s igen nevetségesnek érzi, meg azt is, hogy a lábai csukladoznak alatta, de végre a férfi támogatásával megközelíti a sarkot, sőt az egészen az asztalig vezet, olyan közelre, hogy ki tudja venni a két nő feltűzött hajában még a hajtűket is, s akkor a férfi, aki eddig vezette, karjánál fogva meglódtítja, ő pedig érzi, hogy nem tud megállni, a lábán, lehetetlen talpon maradnia, miközben még hallja a férfi hangját.

— Te biztosan jól értesz hozzá, mutatsd meg akkor a tanárnőnek, hogy kell csinálni, hogy repedjen szét az az édes kis micso-dája — s arccal zuhan a fiatalabbik nő ölébe, mint egy enyhe ibolya-illatú, lebegő drapériába, elzsibbadt arcával érzi kellemesen meleg, lágy s kicsit domborodó hasát, és úgy érzi, itt meg tudna végre állapodni, ha most nyugton hagynák, ha nem taposnák cipővel a fejét és nem nyomnának széklábat a szájába, meg nem ráncigálnák le-fel, ahogy a terem üres tükreiben látja magát.

ÓLOMHARANG

Szürke nyúl vizslat bele a sötétbe, bundájától lassan megszűr-kül, ólomszínűvé válik a levegő, az égbolt harangja, és helyenként — a falsarkok mentén, kapuoszlopok hegyében — oxidálódni kezd, majd fokozatosan felenged lisztszerű pora, és az útkereszteződés sem kifejezett kereszttöbbé egy elképzelhető pók hátán, hanem szürke, szabályosra kalapált bazaltkockák legyezőként kibomló sávja, ameddig csak a szem ellát — ez a főútvonal —, vagy meszes, zúzalékos, egyenetlenre hengerelt, sárgásszürke burkolat — a mellékút —, s körös-körül néptelen, zárt kapujú házak állnak, előttük idegenkedő fák; a járdák horpadásai alattuk itt-ott tetemes mennyiségű vizet gyűjtöttek össze az éjszakai esőből, amely még mindig szemerkél, erre ébred Haller, hogy szemhéjára eső hullik, amikor valahol kongatni kezd egy rekedt, szemérmesen szégyenlős harang, s az utca felett jégszürkének tűnő galambok húznak át, embert, szerencsére, sehol sem lát, amikor feltápászkodik az úttest

melletti, betonfalú lefolyóárokából, alig messzebb a még mindig tántogó kapualjtól, amelyen azzal a szándékkal ment át az éjjel, hogy talán sikerül meghúznia magát valami védett helyen pirkadatig, s emlékezetében most kellemes zsongásként merül fel egy pillanatra az a puhaság, amit közvetlenül végleges álomba zuhanása előtt érzett, amikor arccal egy barna hajkoszorús, fiatal és egyenes derékkal ülő nő finoman lágy és kellemes, enyhén ibolya-illatú hasának vagy ölébe esett, pontosabban oda lökték valami ocsmány szavak áradatából, és míg arca a selymesen modulatlan kelmére tapadt, addig az egy pillanatig, amíg öntudatánál volt, nagyobb boldogságot érzett, mint akár a házból való kijövele után vagy akkor, amikor megbizonyosodott róla, hogy a *sejtés* nem csapta be, és most bármit elkövetne ennek az érzésnek a megismétlődéséért, bármit megtenne, hogy újra érezze azt az illatot, vagy hogy ismét *oda* hajthassa, ha csak egy szemrebbenésnyi időre is, a fejét. — Amikor az első embert meglátja, aki targoncát tol, és a *Reggeli Újságért* meg a basztard betűs *Hírlapért* megy a hajnali vonathoz, és irgalmatlanul zörgeti meg csikorgatja a targonca kerekeit a zúzalékkövel beszórt *mellékúton*, Haller lassan megfordul, és mintha csak véletlen, hajnali báméskodó lenne, meggörnyedve a kaszinó ölnyi széles ablakai felé irányítja nagyon is bizonytalan lépteit, és csak a szélső üvegtábla előtt áll meg, szinte beleveri az orrát, az *orrát*, amit az éjjel már egyszer amúgy is bevett, s amikor a tökörképét kezdi vizsgálni az ablaküveg síkjában, kissé meglepődik, mert szinte fölig, a füléig érő *piros bajusz* van az arcára kenve, nem tudná megmondani, milyen festékekkel, de az az egy bizonyos, hogy hiába nyálazza az ujját, nem lehet ledörzsölni, egyszerűen *nem jön le*, bármennyire is ajakpirosítóra hasonlít a festék, vagy ha az is, talán épp annak a kellemes és jó illatú nőnek a táskájából, akkor sem jön le — téglaporról vagy tégladarabbal kell majd ledörzsölni vagy egyenest késsel lekaparni, és a helye napokig sajog majd: az az egy biztos, hogy így, elcsúfított arccal kell majd kimennie a városból, megtépázva és megjegyezve, és ha senkivel sem szeretne találkozni, épp ideje, hogy elinduljon; csak ha tudná, hogy merre. Mindenesetre a legalacsonyabb, legjelentéktelenebb házak felé tart az egyre inkább kifakuló ólomharang alatt, letér a kövesútról, és nádtető s házak sora között folytatja útját egy emelkedőn, ahol az út hirtelen egy mélyútba torkollik, és a meredek falakról, mint valami zöld hajzat, hosszú ördögcérnágak omlanak le, és innen tovahaladva nemsokára egy kietlen, sze-

les, árkokkal teliásott síkon találja magát, amelyen az apró házak és vityillók tetői ázott varjúkként időznek a földön, és itt hiába is próbál eligazodni, erre még sohasem járt, vagy innen már sehová sem vezet tovább az út, egyszerűen vissza kell fordulnia, és a *ba-jusszal* pompázva még egyszer át kell vágnia a városon, amikor már valószínűleg mindenki ébren van, és most már nem számíthat arra, hogy észrevétlenül oson majd végig az utcákon, egymásnak hahózza fogják rá felhívni a figyelmet a „városi” járókelők. Ahogy a sok árokgrástól szinte kimerülve és tanácstalanul megáll és ködösödő szemmel néz széjjel, az egyik házon egy apró, egészen kicsinyre méretezett ablak nyílik ki, de csak akkora, hogy alig fér el benne egy barna hajkoronás, rózsaszínű női arc, akár egy képkeretben, s a következő pillanatban hallja is, hogy *ez a nő* kiált — Maljcsik! Maljcsik! —, s hogy kezével inthessen, arca eltűnik az ablakból, odabentről pedig zsörtölődésszerű beszéd hallatszik, akár a szélmotor vitorlájának surrogása, de utána megint a nő mosolygó arcát látja, s hallja a hangját is: Maljcsik! Priigi! Szjudá!

A *fiatalabbik nő* hívja most, akivel az este az a rettenetes szerencsétlen esete volt, akinek a megalázásában akaratlanul is részt vett, és aki után hajnalban annyira vágyódott, hogy csak megérinthesse, hogy érezze ruhájának illatát, s most nem tudja, szó nélkül elrohanjon-e vagy engedelmeskedjen neki, menjen be ebbe a kicsi ablakú házba, ahol őrá, a félnótásra, nyilvánvalóan semmi szükség sincs, kire lehet nekik szükségük? Az ajtóban a *fiatalabbik nő* tetőtől talpig végigméri, nem látja meg tétovázását, de pillantásában nincs sem gúny, sem szemrehányás, sem szánakozás, mintha csak érdeklődő tárgyilagossággal azt igyekezne felmérni, hogy mit kell most tennie.

EURÓPA NŐ

Európa egyre gyarapszik.

(Hírlap, 1940 júniusa)

Mint egy hatalmas, irdatlanul nagy szappanbukorék, amit leg-alább százfelől fújnak, és mindinkább felpuffadó, szivárványos kérge körös-körül rohanva közelít az égalj felé, *új eget* vetítve minden fölé, csupa hihetetlen aranykacsaszárnyat — már aki belülről szemléli a jelenséget, aki hajlamainál, adottságainál fogva

vagy bizonyos jellembeli fogyatékoságai, esetleg *szellemi fölénye* révén, amit azonban eddig nem állt módjában kimutatni, kama-toztatni, a világ, a hitetlenkedő és kételkedő világ elé tárni, sőt kellőképpen pallérozni sem, belül marad a buborék falán, s épp helyzetéből eredően úgy látja, hogy a bukorék *igaz*, vagy ha ezt mégsem tapasztalja, úgy nézi, hogy *igaz legyen*, nem mintha el tudná valakivel is hitetni, meg tudna valakit is győzni erről, ám épp elegen vannak, akik ártatlanul hisznek benne, ahogy a szep-lőtelen fogantatásban, az Űristen mindenhatóságában vagy a föld laposságában, mert ez már a *hitnél* is komolyabb szellemi defor-máció, ez már egyenesen *meggyőződés* —, „értelemi szférával” és „lelki tartalommal” ostromolva a kártyalapok bámulásába és a dominókockák tologatásába befásult agyakat, véglegesen az alko-holpárák gondolatmenetébe zuhant tudatokat, és már önmagában is biztosítva az annyira óhajtott kiválás és a megvalósíthatatlan felülkerekedés eshetőségét, amit egyedül csak a *becsületes és tisz-tességes szolgálata* von maga után, a szolgálatra feljogosító készség és bátorság (ami roppant követelmény hálósipkába szokott, bár-miféle „szolgálatra” is képtelen lényektől), a semmitől vissza nem rettenés, az engedelmesség, a megbonthatatlan hovatartozás álarca, a *parancs* szentségként való tisztelése, magától értetődően, és a parancs ilyen értelemben történő végrehajtása, az alsóbb osztályok fajszeretetből történő kegyes felemelése, a fajta ellenségeinek vég-leges és erélyes *megrendszabályozása*, az „idegen vér” *kiűzése* s meg egymás hasonló *teendő* gőze tölti ki belülről a roppant nagy szivárványgömböt, amelyik még tovább növekszik, és pereme rez-zenéstelenül taszít be magába minden útjába esőt, mint egy ré-mísztró méretűre gyarapodott decapodosz, cephalopodosz, az idő-be mesterségesen beleterebélyesedett, agyatlan és farkasfogú *ho-munculus*, az egyedül csak *önmagával* számoló *gondoskodás* — a teljességgel meddő és céltalan europäisch kispolgári iparosönzés és — fukarság —, az *eszmény* eszménye, egyszóval a soha meg nem kongatott, odvas és üres hordó penészfilozófiája: ez tágítja most az égaljat, a törpe-lét álmodozik félelmetes nagyságról, ettől daga-doznak a beszélyek, nőnek nagyra az elméleti *esélyek*, és ezt fenye-getik a különféle — bolsevista — veszélyek, de senki sem feszélye-zi magát, legkevésbé Vághelyi *szerkesztő úr*, aki *költő a Hírlap szerkesztőségében*, és a „városbeli” eseményekről tudósítja szorgal-masan és szokimondóan népszerű anyalapját, amely „mindenhová eljut, és méltóképpen képviseli az igazságot”, azt az igazságot, ami

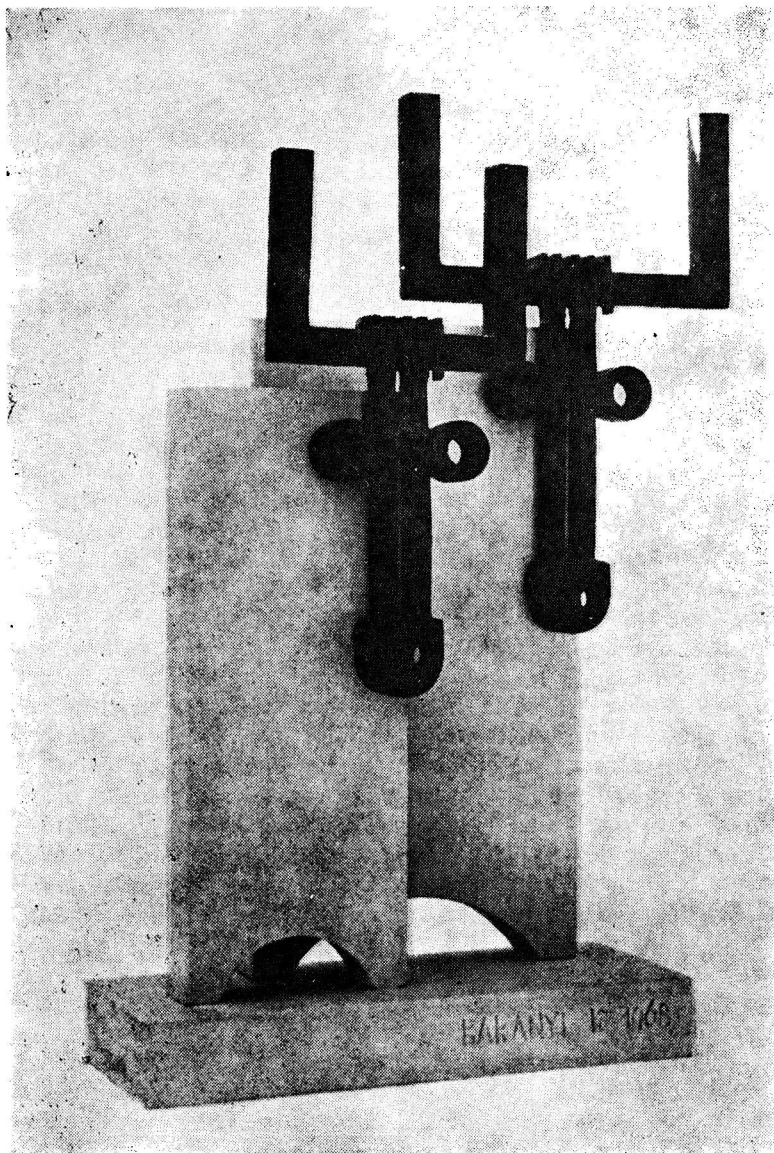
Vághelyi lelkéből lelkedzik, makulátlanul fehér kézelőjéből rázódik ki, kaszinói asztaloknál fogalmazódik meg, természetesen mások által, mert Vághelyi pusztán csak a dolgok „természetes menetének” krónikása, amennyiben nem épp „bizonyos jobb körök” kívánalmairól szól, mert valójában „népéért” szenvedő és érte *lantjával küzdő* részint mártír, részint pedig szélhajtó ő, aki mégis nap mint nap fenéig üríti e *keserű sors* poharát, ami — szem előtt tartva szenzibilitását — igen-igen deprimálja, gyakran hajtópó veszekedéssé fajuló debattálásra kényszeríti; egy kellemetlen természet, aki *többre* született, *nagyobbra* jogosult, mint amennyire félig kupec, félig „úriember” baráti köre, a „kisvárosi előkelő társaság”, a pusztaságból bekocsikázó, csizmás, tahó értelmiségi — nagyérettségizett maflák, kiugrott egykori papnövendékek és a vasúti restik szintjéig lezüllött *valamikor diákok*, akiknek nyelvét az évek során disznósörte nőtte be — becsüli, pedig Szirmai szerkesztő úr a *Kalangyától Elhull a sárga kalász* című költeményéről megmondta, hogy egy valódi, mélyen érző *tehetség* dolgozata, akitől remélhet még valamit a vidék, és nevezett szerkesztő úr a költeményt megszokott, alapos módján a tulajdon Holló című munkájával vetette egybe, ezzel fejezve ki elismerését, adva meg sokat jelentő véleménye súlyát. Az említett költemény valahogy így indult, Vághelyi, a *költő*, legalábbis így emlékszik rá vissza:

Elhull a sárga kalász,
Megjön az őszi vadász,
Vörösen hullik a tájra
Alkonyok véres csatája.

— azonban nagy kár, hogy a többi versszak feledésbe merült, még valahol Újvidéken elkallódott a papírlap, amire fel volt írva, és nyomtatásban sem látott napvilágot, mert a szerkesztő egész verscsokorban szándékozta prezentálni Vághelyi Péter Pál költészetét, illő módon óhajtotta bevezetni az irodalomba e máris sokatmondó és jelentős *poeta doctus*, és mekkora kár, hogy a sors fordulóin nem tudott úgy kapaszkodni, hogy ez valóra is váljon, *magával ragadta a politikai sodrása*, erre a tárgykörre összpontosított műzsája, a *hatalmasokat* vette célba a tolla, bár e területen sehogyan sem boldogult a cenzúrával, talán épp *bájos* humora miatt, mint például alább idézett kis rögtönzésében is:

Esküdjetek Simoviéra,
 akit mindenfelé szidnak,
 mert kunkori bocskor orra
 német szagot szimatolva
 fintorog, de mégis így szól:
 — Jebeš narod, herceg Pali,
 tiszteteknek nincs pénz, mulatni,
 gatyás magyar vígan járja,
 azt is Hitler zsebe bánja.
 Legyünk mi is mind magyarok,
 nem rossz bolt a márka dolog.
 Ha nem hiszed, herceg, Pavle,
 bajszomat borotvárd le!

Amint látható is, itt már az együgyű, esetlen, a cizelláltságra keveset adó „birodalmi” művészet langyos, nyálkás, ízetlen hullámai paskolják kocsisrigmusok formájában az „igazságot” sóvárgó elméket, a vőfényi mondókákon felcseperedett koszorúslány-izlést, az *uralkodó nemzet* számlájára elsütött élceket, erre épül a kaszinói kultúra, ez hivatott utat mutatni a hájfejú *nagyközönségnek*; aki ad valamit műveltségére, akinek a virág több, mint vörös levében a tányérjába dermedő nyúl- vagy báránypörkölt, az majd tud *viszonyluni is, egészséges nemzeti érzése* sohasem fogja cserbenhagyni — csak hát mi legyen az a bizonyos „egészséges nemzeti érzés”, miben nyilvánuljon meg, ha nem épp egy új kultúrminőségben, ami kiveti magából az idegent és a *megalkuvó múltat*, és minden erejét egy tisztességes, *külső befolyástól mentes lelki közösségbe* való beágyazódásnak szenteli, és aki *fel tud emelkedni* e közösség *színvonaláig* vagy származása ezt lehetővé teszi a számára, az élhet majd nemzeti öntudatával, hasznosíthatja azt, aki pedig nem tesz eleget a követelménynek, az bizonyára másképp gondoskodik majd a sorsáról, visszatelepül *óhazájába* vagy másvalahol küzdi ki helyét *Európában*, hiszen Európa az ő számára is egyre nagyobb, egyre tágasabb és egyre kiterjedtebb lesz, és munkájára, igenis, igényt tartanak a *vezető népek*, megvédelmezik és nagyobb biztonságot szavatolnak számára minden eddigi biztonságnál, teljes sérthetetlenséget, amíg *becsületes, istenfélő és szófogadó* magatartásához nem férhet, kétség, amíg az őt irányító eszme ellen nem követ el kihágást, nem lázong a természet által fölébe rendelt hatalom ellen. — Így látja ezen a borús, szomorkás dél-

Tehenek, fa, 1968

előtton, a széles ablaktáblán keresztül nagy ritkán becsapódó nap-sugarlegezőkön át váltig késő megdicsőülésének, felmagasztosulásának és megkoszorúzásának egyetlen lehetőségét V. P. P., vagyis Vághelyi Péter Pál szerkesztő úr, törött szárnyú angyal, vidéki pojáca és nyársnyelű, a nevezetes *Hírlap* társadalmi, pontosabban *társasági* rovatának elismerten magas szinten pletykálkodó, undok rudósítója, egy küzdelmes életű világfi, akinek kezébe tétetett az igazság, akár egy füstölgő és szikrázó kanócú anarchista bomba, a királyok elleni merényletek fő kelléke, és most már csak azt méregeti, hogy kinek a fejéhez csaphatná, kinek az asztala alá guríthatná észrevétlen, hogy félórás *töprengése* mégse vesszen kárba, lehetőleg ne hulljon el, mint a megidézett Sárga Kalász vagy ne szálljon el a levegőbe, oly ártatlanul, mint egy mentolos cukorszagú lánylehelet párája. Am a kaszinó reménytelenül kihalt, a padló a sarkokban felsöpretlen és felmosatlan, egy asztalsonon még a tegnapi, mártásoktól pecsétés, fehér terítők sarkai libbennek meg a kereszthuzatban, savanyú szagok áramlanak, s odakinn szinte zord az idő, heves északi szél csap a falombokba, mintha az időjárás is változna a világgal, amelyre egyre inkább ránehezedik Európa, a vészterhes és növekvő *Európa*, amit azelőtt kényelmesen be lehetett utazni keresztül-kasul, csodálni lehetett, mert vidámabbá tette az életet, amikor még olyan idők jártak, hogy az életnek vidámnak kellett lennie, ahogyan a bornak hivalkodóan testesnek és savanyúnak, a mustárnak orrfacsaróan csípősnek, aromásnak és a hölgyeknek túláradóan kedveseknek, de mostanában csak csupa makrancos katonapofát lehet látni, még az újságokban is, ni, *Ironsides* a Westminster-palota előtt, Emlékezés *Cornelius Zelea Codreanura*, *Báró Thierry Heribert* kihallgatásra jelentkezett a szentatyánál, *Petar Živković* tábornok arcmása, de még az *anyakirálynő* is olyan képet vág a kolumnán, hogy kalendárium tetejére nyomtatva akár a népet is lehetne vele ijesztgetni, hogy az adó, az biztosan nőni fog, mert a *vajúdó* Európa is nő, és egyáltalán minden elképzelhető nő, egyedül csak az emberek maradnak egyformán kicsinyek, kicsinyesek, mérthetetlenül önzőek, halámolóak, Jónás-prófétát-is-befalni-készek, akár a pikkelyes, meredt szemű tengeri ragadozók, nincs bennük szemernyi érzés vagy fogékony-ság sem a közjavak irányában, kitapintható és egybefogható közös akarás, hiányzik a szinte meghatóan egyszerű öntudata az azonosságnak — *minden hiányzik* belőlük ahhoz, hogy ne kiszámíthatatlan és egyéni hangulataik uralkodjanak el rajtuk. Am a túl

korai, órára való tekintet nélkül semmivel sem magyarázható kaszinóbeli néptelenség és riasztó közönséghiány kisvártatva mozdulásra bírja Vághelyi szerkesztő urat, a különben is örökké mozgó posztikai műhelyt, az eleven, bár csak egyszemélyes „politikai kabarét”, úgyhogy a növekedő Európára lobogó és csattogó kabátszárnyakkal lép ki a pusztta helyiségből, vág neki behúzott nyakkal a szélben önmagába elmerülő utcának, hogy tétlennek tetsző dél-előttjét lakása, pontosabban egy megfakult, szikes földű, örökké hervadt kertre néző, és a baromfiudvar közelségétől szakadatlanul tyúkkárálástól hangos kamrája — amiből világosan és sokatmondó egyértelműséggel meglátszik, hogy többre nem telik, nem futja — hamuszínűre mázolt falai között rendkívül szeszélyes kedvteléssel töltse el: álmai megfogalmazásával és papírra vetésével, mivel már abba a korba jutott, amikor az embereket nemcsak hogy az időjárás váratlan változásai lepik meg derékfájással, lábfájással és vállnyilallással, hanem ébren is olyanokat képesek álmodni, hogy még az óra is meghökkenve áll meg tőle a zsebükben, de a szerkesztő úr mély titoktartást rendelt el önmaga számára e téren, úgyhogy álolmátásait esetenként egy *APÁM EMLÉKEZÉSEI ÉS UTAZÁSAI* feliratú, nagyméretű és vastag iskolásfüzetbe jegyzi fel, ahogyan azt fiatalkorában tekintélyes külsejű, önmagukra sokat adó akkori öregedő uraktól látta, akik türelmetlenül csapták be a megtévesztő címzésű irkát, ha valaki is a szobájukba lépett, ám Vághelyi szerkesztő úr mindahányszor csak a tintát itatja le gondosan a lapokról, hogy paca ne essen rajtuk, majd a füzetet fiókjába zárja el, s eközben megrögzött szokása szerint oly komor arcot vág, mintha a világ sorát befolyásoló tevékenység kötné le a figyelmét.

Az utca, most, íme, hirtelen kitágul a szélben, mintha egy zsák lenne mindössze, amit a szél ereje feldagaszt, szürke falú épületekre tagol, előttük kuszált koronájú gömbakáccsorról, repedező betonjárdával, amelyen a fal tövében behúzott farkú, halálra rémült gazdátlan kutya iszkol, magasról szürke fény szítál be, szürkellenek a boltok kirakatüvegei, a szatócsok pedig az utcán állva port ropogtatnak a fogaik között, továbbá túlságosan lendületesre sikeredett, ám semmit sem jelentő mozdulatokkal integetnek egymásnak az utca túloldalára, majd Vághelyinek emelnek kalapot, az útjába kerülő meg, persze, szivarral traktálja nyomban, mintha ki akarná engesztelni valamiért, ami ugyan nem esett meg közöttük, és ez csak *afféle apró figyelmességnek* számít, üzleti fo-

gásnak, mert a szerkesztő úr hiú és hirtelen haragú, rabiátus ember, aki egy szemvillanással is képes úgy odaszózni, még ha a száját sem nyitja ki, hogy azután az ekképpen megszólított akár egy héttig is vakarózhat, mégsem fog kevésbé viszketni a bőre — de a felkínált szivar elfogadása most magától értetődik, kár azonban, hogy a szeles utcán kimondottan hiábavaló kísérletezés lenne a meggyújtásával próbálkozni.

— Ugye tudja, kedves kamerád — adomázik erre a szerkesztő úr —, hogy szél ellen férfiembernek nemcsak vizelni, hanem tüzelni sem lehet. — Pedig ha lehetne „tüzelni”, Vághelyi mély kacshárogással szívna mellre a szivar füstjét, majd fodros ajkai között gusztálná, akár egy tűzhányó krátère a kengőzőket, szinte a fülén áradna kifelé kék s gyönyör formájában — Mondja, Püski úr — szólamlana meg eközben —, hol rendeli Ön ezeket a szivarokat, mert én már réges-rég e szortát óhajtom, hiába:

Ha jobb dohányt kívánsz az akácfa tüskínél,
Akkor szivarodat szerezd be csak Püskínél!

— tartja még ma is az igazmondás, állítaná, mely igazmondást Vághelyi szerkesztő úr ötölte ki ihletett percében, még az első szivarfelkínálás alatt, úgyhogy szivarja van garmadával, mivel — hál' istennek — az igazságnak is van méltó ára, és mellé Püski úrnak is éles esze, hogy tisztában legyen az alkalmazott költészet hatalmával, melynek esetenként egy skatulya szivar az illendő honoráriuma, de az erős szélnek kifejezetten szokásbontó hatalma támadt hirtelen, mert a szerkesztő úr szemébe és szájába csapva légi mancsait, szinte beléfojtja a szót, nem is a szél, hanem inkább az a törmelék, amit sodor, úgymint a megvasalt kocscikerekék alatt a kövön porrá zúzódot bizonyos hulladékmaradványok, lócitromhéjak, madártollak és egyebek, úgyhogy kénytelen sarkon fordulni és szó, valamint köszönés nélkül távozni, és még Püski úr hívó szavára sem fordulna vissza, ki e délelőttön hiába szorongatja kezében az aranyösszárga, felbontatlan és fűszerszigetek levegőjét, árasztó skatulyát. Kalapját szemébe rántva hatol felfelé az utcán, melynek sötét éjeken olykor az árkaik is megtapasztalta, hevedrén el bennük mély békességben szeszek mámorától, lelkét horzsoló nyilallásoktól és gyakorta viszonzatlannak maradó szerelmektől részegen, de csak rövid időre, mert azon férfiak közé sorolhatja magát, akik pitymallatra kialusszák gondjukat akárhol,

asztalra borulva, ültükben fálnak dőlve, szalmakazal tövébe bukva, sőt szükség esetén még az illemhely ülőkéjén is, hogy azután feltápáskodva és némileg rendbe hozva ruházatukat derűs szívvel konstatálják, hogy valóban lett ténylegesen is nyugovóra térni; tehát a jól ismert utcán hamarosan elérkezik szállásának kapujához, melynek rézkilincse sápatag, párás fényvel villog bele szemébe, akárcsak egy macska pillantása; majd fokozatosan benyomul a kapu alá, de a kapuszárnyat csak a széllel való bizonyos viaskodás árán sikerül betennie, míg a téglapadlózatú kapu alatt már felszusszanhat, és a tyúkokat sem hallja a baromfiudvar felől oly eszeveszettül kárálni, sőt teremtett lelket sem lát a telken, aki kötelességének tartaná elébe jönni, és olvadozó kíváncsisággal tenni fel neki a kérdést.

— Talán csak nem történt valami rendkívüli, szerkesztő úr, hogy ma ily korán haza tetszett jönni? Talán csak nem tetszik máródinak lenni... Ne forraljunk egy teát?

— Túlzott aggályok, túlzott aggályok... — mondaná erre Vághelyi Péter Pál a *Hírlaptól*, vagy

Míg az Ön aggálya
Értem ég,
Szívem ragálya
Pusztá lég,
Merő képzet árnya,
Mi magában elég

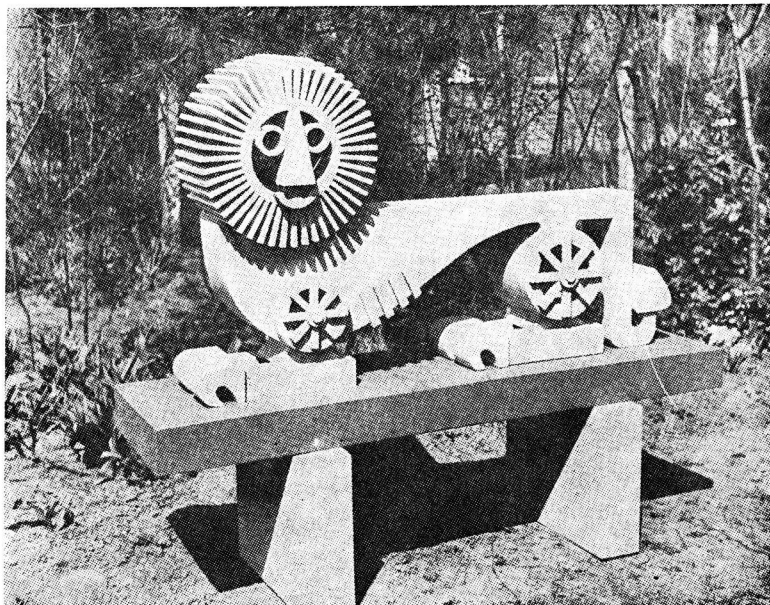
— recitálná kedvenc aenigmatikus darabját, sodorintaná felefele szája sarkát, mint a bikaszarvat — de most csak az ablakok merednek rá a poros édikulák alól, hiszen a „város” nagyrészt klaszszicizáló stílusban épült, eklektikus módra, s mint egy felkunkorodva marni szándékozó kígyó áll az udvarokban a zöldre festett, cicomás vas szivattyúskút a szomorúfűz tövében, és öntöttvaslábú pad is áll mellette, pad, gondolkozni, de akik ide ülnek, e padokra, nehéz lenne róluk olyasmit feltételezni, hogy van még egyetlenegy valamirevaló gondolatuk is, amikor gabonaszipoly-színű és -formájú szemüket az udvar téglafalára meresztik, mely látóhatáruk legtávolabbi pontja, és ezen mászkál le-fel a tekintetük, hófedte emlékezetük nyomait keresi, a „város” elaggot lelkét, amelyből képtelen volt bármi más sarjadni, mint a kültelek, azok a *szörnyű* házak, az az *iszonyatos* rendtelenség és összevisszaság, az

az Augiász istállója, a *megtépázott emberi méltóság* foncsortalan tükre, ahol állandóan keserű füst szállong a kéményekből és éjjel-nappal messzire érzik a sülő szalonna fröcskölő zsírjának szaga. — A folyosó ajtájának sarkába ujjnyi vastag por rakódott, mely egy-egy kendermagos tyúktollat lep be, az egyre terebélyesebbé váló és mindinkább kiterjedni készülő baromfiudvar sóvár előjelét, ám ettől függetlenül a szerkesztő úr inkább a nyulak iránt érez meg-hittebb vozalmat, és ha életmódja ezt lehetővé tenné, maga is nyúl-kekreceket állítana fel, hogy próbát tegyen, miszerint igaz-e, amit ezen faj iszonyatos szaporaságáról állítanak, s falánkságukat úgy ecsetelik, hogy lúdbőrzik tőle az ember háta, és szinte érződik, hogy pórusai apró verejtékcseppek öklendeznek ki, de sohasem mulasztják el még azt is megemlíteni, hogy roppant puha, érzékeny és törékeny állatokról van szó, melyeknek szervei és tagjai a táplálkozásán, üzekedésen és menekülésen kívül semmi másra sem alkalmasak, és hogy csupán és kizárólag csak a fülüknél fogva mozgathatók biztonságosan, mert testük bármely más részének óvatlanabb érintése az állat sérülését, esetleg halálát vonja maga után, a nyakuk pedig a kézigránát ütőszögénél is érzékenyebb, mert a tenyér élével a tarkójukra mért enyhe csapástól is *felrobban bennük az élet*, olyan sebes végvonaglásba kezdenek, mintha egyedüli válaszutjuk a levegőn át való menekülés lenne, s a *gyorsaságot* különben csak még egyetlen esetben lehet náluk észlelni, még hozzá a hímeknél, abban a pillanatban, amikor spermájuk belövellésével a nőstényt megtermékenyítik, vagyis orgazmikus állapotban, amit a nőstény állat hidegen, higgadtan és megfontoltan *tűr el*, a legcsekélyebb reakció nélkül állva e fékevesztett *lökődést*, amely közben kétségtelenül ugyanannak a veszélynek van kitéve, mint a kézzel való óvatlan érintéskor, úgyhogy a belövellés után nyomban el is húzódik a még mindig igen felindult hímtest, mely az aktust nyilvánvalóan a végkimerülésig szándékozná ismételni, függetlenül a nőstény állat állapotától, érzelmi megnyilvánulásaitól. Ám a szerkesztő úr végeszakadatlan kocsmázásra, kihangsúlyozott bohémiára hajlamos életvitelénél fogva elsősorban értelmét, másodsorban lehetőségét nem látja egy ilyen — különben igen fontos és tetszetős módon lefolytatható — kísérletsorozatnak, mely talán elérhetőbbé tenné számára bizonyos *szakadatlan növekedések* relációinak és fokozatainak megértését, mert az ő elötte is kétségtelen, hogy ha valaminek a tömege szaporodik, és ennek a valaminek minősége és fajsúlya mindezáltal változatlan marad, akkor

a térfogata is szaporodni kénytelen, légyen az tárgy, élőlény vagy eszme, víz vagy föld, ha az egyszer örökösen meddő, függetlenül a nyilvánvaló szaporodásától, mert nem hullik reá semmiféle teremtesnek a sója, hanem csak a határtalanság és a zabolátlanság ütközik ki rajta — nyomja le a következő rézkillincset Vághelyi, s miután a tágas, üvegezett és szélvédett folyosóra került — tulajdonképpen egy nagyon is szegényes télikertbe, csupa fikusz és alacsony pálma közé, melyeknek törzsét mintha lenyúzott, téli, hosszú szőrű szamárbőr burkolná —, előkészületeket tesz a kamrájába való bejutásra: zsineggel egymáshoz burkolt kulcsokat húz elő, amelyek oldalsó zsebében fényesre koptak a huzamos ideje tartó rázásoktól, zsötykölődésektől és súrlódásoktól, majd a kulcslyuk ovális takarólemezával bíbelődik, mire sikerül nyitható állapotba hoznia a zárat, ami módfelett időt rabló elfoglaltság, úgyhogy gyakorta érdemesebbnek is látja megtakarítani ezt a fáradságot: feléje sem néz napokig a kamrának, másfelé tér nyugovóra, és takarítását is a végsőkig elodázza, hiszen itt-tartózkodását annyira ideiglenesnek tekinti, mint a medve a téli álmát, a maga tavaszát várja, a friss és gyors virágbaszökést — *o, Primavera, o, dolce Primavera* — szokta énekelni olykor, magányos órán, amikor biztos benne, hogy senki sem hallhatja meg komolytalan, hozzá nem illő, szinte érzékenyülő szavait, mivel gyarló léte fölé emeletet képzels, ahol nem kicsinyesen és bajosan pereg le az élet, hanem virágdúsan, színpompásan, tarkán és harsány felvillanásokkal, mint egy jól sikerült kárpiton, és mivel ennek az egésznek csupán alagsorát kényszerítették rá, oktrojálták, miként a népre az ország alkotmányát, most megállás nélkül, még álmaiban is azt a széles grádicsort, csilaglécstől vagy feljártót keresi, amelyen át szorongatott helyzetéből kimenekedhetne, s mintha ezt az utat mindig is ismerte volna, csak most — a sok zavaró körülmény tudniillik, amely rálép az ember lelkére — *nem engedik* erre visszaemlékezni, máshoz meg az égvilágon nem ért, mert hiszen nem emlékezés-e minden többékevésbé, akár a szándék, akár a tett, és emlékezés nélkül nem vész-e kárba minden, hamis növekedése szökve, amit aztán sem meggátolni, sem korlátozni vagy megzabolázni nem lehet, mert feneketlen rothadásból, világrésznyi bomlásokból meríti erejét, ebből nyeri táplálékát, fészkei azonban feltérképezhetetlenek, kinyomozhatatlanok, míg csak a felszínre nem buggyannak a talpak alatt, az ingovány, a fosóhomok halálos foltjaiként, s ennek utána az emberből nőnek tovább, aki mintha tükörbe nézve belenőne a

tükörbe, majd a tükör keretét széjjelfeszítve ránőne a falakra, utóbb ajtón-ablakon át az utcákra, a tetőkre, az esett kertekre, aztán, elhagyva a „várost” a földekre, a pusztaságra és minden terekre, és csak dagadna és duzzadna hahotázva meg őrjögve — de ami igaz, az igaz: mégis jól érezné magát, kellemesen bizsergetné valami a köldöke táján, a „vér” talán, vagy az a másik *vér*, amit monstuózus súlyával ekképen ontana, rátelepedve és ránehezkedve, rápréselődve mindenre, napfény nem érte hasával morzsolva össze az ily mód növekedni képtelen — mert emlékezni kifogástalanul tudó — *hangyalépet*, e növekedés egyetlen helytelenítőjét és akadályozóját — majd az ajtót óvatosan, szinte tapintatosan húzva be maga után, ismét hallhatóvá válik a kapirgálás a zárban, a szöszmötölés a kulcslyuk körül, mintha indulattól vagy másnaposságtól reszketne a keze, csordogálna el figyelme a szürke sarkok árnyékai felé.

(Folytatjuk)

Oroszlán, pozdorjalemez, 1968